

11. 7. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K odpovědnosti státu za majetkovou a nemajetkovou újmu způsobenou při výkonu veřejné moci. Vyslovování konstatací porušení práva. Připomínka státního svátku 6. července

Pro kompenzační řízení poškozeného, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno, nebo jenž byl zproštěn obžaloby, je významný rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 1 Cz 6/1990 ze dne 23.2.1990. Rozsudek je dostupný přes běžné vyhledavače (Seznam, Google) podle této analytické právní věty: "Ten, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno, nebo ten, jenž byl zproštěn obžaloby, má podle ustanovení § 1 až § 4 zákona č. [58/1969](#) Sb. zásadně právo na náhradu škody způsobené usnesením o vznesení obvinění. Uvedené právo nemá pouze ten, kdo si obvinění sám zavínil, a ten, kdo byl obžaloby zproštěn nebo proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný, nebo že mu byla udělena milost anebo, že trestný čin byl amnestován."

Rozsudek je také uváděn a zveřejněn pod č. 35/1991 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Na toto rozhodnutí všechna další rozhodnutí Nejvyššího soudu k dané otázce navazují. Buď z něj vycházejí anebo na něj odkazují. Konkrétně například rozsudky Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 1388/2004, 28 Cdo 4641/2008, 30 Cdo 4274/2014, 30 Cdo 6069/2016, 30 Cdo 2679/2022. Ten původní rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 1 Cz 6/1990 v žádném případě nehovoří o nezákonnosti trestního řízení. Říká, že "*ten, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno, nebo ten, jenž byl zproštěn obžaloby, má zásadně právo na náhradu škody způsobené usnesením o vznesení obvinění.*"

Informace je z latinského *informatio* = tvořit, přetvářet. In-formovat. Po 29 letech ukazuje výrok jednoho náhodně vybraného rozsudku (rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20.11.2019, sp.zn. 18 Co 330/2019) jak se odškodňovacímu odboru Ministerstva spravedlnosti ČR podařilo *in-formovat* rozhodovací praxi soudu na krajské úrovni : "*Rozsudek soudu I. stupně se ve vyhovujících výrocích o věci samé I., II. (který přiznal peněžité odškodnění ve výši 44 000,- Kč - pozn.) mění takto: Konstatuje se, že trestním stíháním žalobce na základě usnesení Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Kladno, Služby kriminální policie a vyšetřování, oddělení hospodářské kriminality, o zahájení trestního stíhání žalobce ze dne 28. 8. 2015, č. j. KRPS-427980/TČ-2013-010381, bylo porušeno jeho právo zakotvené v čl. 8 Listiny základních práv a svobod, tj. že nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon; žaloba s návrhem na uložení povinnosti žalovanému zaplatit žalobci částku 44.000 Kč s příslušenstvím a na uložení povinnosti žalované zaslat žalobci omluvný dopis ve znění: „Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti se omlouvá panu Aleši F., narozenému xxx, neboť v trestním řízení vedeném nejprve u Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Kladno, Služba kriminální policie a vyšetřování, oddělení hospodářské kriminality pod sp. zn. KRPS-427980/TČ-2013-010381, a posléze u Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 8 T 2/2016, jakož i u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 9 To 494/2016, resp. 9 To 178/2017, došlo vůči jeho osobě dne 28. 8. 2015 k vydání nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, v důsledku čehož mu*

vznikla nemajetková újma“, se zamítá.”

Senát Městského soudu v Praze rozhodující ve shora uvedené věci zapomněl pod vlivem stále se opakujících "Stanovisek" odškodňovacího odboru, že obecný civilní soud v kompenzačním řízení nemá vůbec **pravomoc** k vyslovování toho, že "trestním stíháním obviněných jsou porušována práva obviněných zakotvená v článku 8 Listiny základních práv a svobod, tj. že nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon". Zatímco ale "Stanoviska" odškodňovacího odboru nejsou správními akty (neexistuje žádná "Sbírka ministerských stanovisek"), tak rozsudky soudů v kompenzačních řízeních jsou závazná, pravomocná a vykonatelná. Pochybné a vadné konstatace jsou ve Stanoviscích odškodňovacího odboru vyslovovány vlastně jenom proto, aby v "odpustkových truhlicích (rozpočtových kapitolách), určených k vyplácení náhrad škod v důsledku civilních deliktů státu, zůstalo o pár haléřů více". Pozn. - Haléř byla drobná stříbrná mince ražená původně ve 13. století. O "odpustkové truhlici" se zmiňuji dále. Odškodňovací odbor ale nemůže vadnými konstatacemi porušení práva zasahovat do rozhodovací činnosti jiných státních orgánů. A už vůbec ne do rozhodovací činnosti orgánů činných v trestním řízení. A to ani po skončení těchto řízení. Trestní řízení je totiž vždy vedeno pro skutek, ale orgány činné v trestním řízení mohou mít k dispozici pouze popis skutku. A ten se mění v průběhu dokazování. A nakonec se ukáže, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Nebo, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán. Anebo, že nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný. Tak to prostě chodí (tedy alespoň podle méj advokátní praxe). Žádné z rozhodnutí Nejvyššího soudu se dosud nepřihlásilo k názoru odškodňovacího odboru, že formou odškodnění má být "konstatace nezákonnosti rozhodnutí učiněného v trestním řízení". Například dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 30 Cdo 1891/2012, „konstatování porušení práva je formou zadostiučinění, při které stát prostřednictvím orgánu veřejné moci uzná, že jeho postupem **k zásahu do práv poškozeného** a v důsledku toho vzniku nemajetkové újmy došlo". Pozn. - Ke škodní události tedy nedošlo nezákonným trestním stíháním. Došlo k němu tak, že zcela legálním trestním řízením, které ale neskončilo odsuzujícím rozsudkem, došlo k zásahu do práv poškozeného. "Ve výroku rozsudku, kterým soud poskytuje poškozenému zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu proti státu ve formě konstatování porušení práva poškozeného, musí být výslovně uvedeno, k porušení kterého práva nebo práv poškozeného došlo" (taktéž dle rozsudků Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 4411/2010, sp. zn. 30 Cdo 401/2010, 30 Cdo 269/2012, 30 Cdo 2174/2012, 30 Cdo 820/2014, 30 Cdo 4513/2017).

Právě jsem se vrátil ze soudního jednání vedeného u Okresního soudu ve Vsetíně, pobočky ve Valašském Meziříčí, ohledně kompenzačního řízení poškozeného (jistého Antonína S.). Ministerstvo zde ve svém Stanovisku ze dne 25.10.2023 uvádí, v rozporu se shora uvedenou judikaturou Nejvyššího soudu, toto : „Ministerstvo spravedlnosti konstatuje, že nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání pana Antonína Sekuly na základě usnesení policejního orgánu Policie ČR, OOK OÚ Vsetín, ze dne 13. 3. 2020, č. j. KRPZ-134826/TČ-2019-151571, došlo k porušení práva Vašeho klienta nebýt trestně stíhán jinak, než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon, garantovaného článkem 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Ministerstvo spravedlnosti tímto panu Sekulovi vyslovuje omluvu za nezákonný postup orgánů činných v trestním řízení, v jehož důsledku bylo vydáno nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.“

Poškození jsou příjemci "konstatací" odškodňovacího odboru v kompenzačních řízeních. A konkrétně moji klienti přijímají "konstatace" tak, že jsou sice jistě výjimečné (nejsou vyslovovány každý den), ovšem ani pan Pávek z „vesničky mé střediskové“ nejezdí přes Beroun se závozníkem pro cement každý den. A přitom jeho výhrady vůči „konstatacím“ vyslovovaným jeho závozníkem jsou oprávněné: „Jedeme do Králového Dvora pro cement a on v Berouně řekne: "Beroun"." Satisfakce je z latinského *satis facere* = učinit zadost. Z toho pak česky zadostiučinění. Je to vyrovnání křivdy nebo urážky, je to splnění nějakého nároku, případně i uspokojení, jež z toho plyne. Jako jisté

archaické zadostiučinění lze vnímat třeba odčinění hříchu, odčinění rouhání se vyšší moci. Tou vyšší mocí je dnes samozřejmě občanská společnost. Stát či jiná veřejnoprávní korporace ale nemohou v kompenzačních řízeních namísto peněz připomínat svá vlastní selhání "konstatacemi těchto selhání" (nemohou se zpovídat a nemohou se kát) ... Neopakuje se historie, opakují se historiky. Počátkem 15. století připravoval papež Jan XXIII. křížovou výpravu proti neapolskému králi. Sliboval všem, kdo se této výpravě bud' sami zúčastní, nebo na ni finančně přispějí, něco, co bylo nazváno slovníkem pražských reformistů " prodej odpustků". O výběr peněz se měl v Praze postarat papežský legát a pasovský děkan Václav Thiem z Mikulova. Hostinec "U Šmerhy" stál hned vedle radnice. Sedávali v něm konšelé. V jejich podání vypadalo obchodní jednání Tiema s rychtářem Rollem na radnici u purkmistra Habarta takto : (Tiem) "*Tady vidíš, proč je v odpustkových truhlách jen pár žebráckých halířů. Pomoz pane rychtáři. Zakroč a budeš slavný v celém křesťanském světě. I já se ti odvděčím - na pět set let dostaneš zadarmo rozhrěšení !*" (Roll se kysele ušklíbl) - "*abych ti řekl pravdu nestojím o tak dlouhé odpustky*". - "*Tedy na sto let ?*" - "*Ani to nechci*". - "*Stačí ti na padesát ?*" - "*Nerozumíš mi důstojnosti, odpustky mě nezajímají*". - "*A podílem z truhlic nepohrdneš ?*" (F.J. Čečetka: Jan Hus)... Narativní (popisné) informování „ve stylu Václava Thiema z Mikulova“ mělo a má v Čechách už tradičně rozhodující vliv. A to namísto zákonnosti. Má přednost také před obyčejnou známostí (známost = lat. celebrita). Předchází projednání věci na úřadě, popřípadě ve stranické či jiné společenské nomenklatuře či hierarchii. Jak je také zřetelně vidět na výrokové větě v úvodu zmíněného rozsudku Městského soudu v Praze. Dřívější Československo provázela současně už od jeho vzniku různá státotvorná vyprávění, například ta o husitské revoltě. Ta samá vyprávění provází i dnešní Česko, jak lze zjistit pouhým pohledem do kalendáře. 6.červenec symbolizuje "pravdu která vítězí". Tato hodnota je přítomna také v kompenzačních řízeních, v postojích žalobců po skončení soudních řízení. Ovšem v lehce pozměněné podobě : "*Všechno jsme prohráli, ale měli jsme pravdu*". Popřípadě, "*peníze sice nemáme, ale stát uznal, že máme pravdu*". K příležitosti blížícího se státního svátku 6. července připomínám jedno zdařilé rétorické vystoupení, namísto té obvyklé připomínky výsledku selhání českých církevních intelektuálů na kostnickém koncilu (emeritního rektora pražské univerzity Ondřeje z Brodu a nastupujícího rektora téže univerzity Štěpána z Pálče) ... Prvního prosince 1409 vystoupil Jan Hus v rektorském hranostajovém biretu na kazatelnu (od roku 1398 vyučoval na pražské univerzitě a v letech 1409-1410 byl taktéž jejím rektorem) a promluvil o smrti a marnosti života : "*Marnost nad marnost a všechno je marnost. Co by řekli mistři, kdyby odpovídali ? Co Vojtěch Raňků, nejskvělejší řečník, co Jenek, matematik nejhbitější, co Petr Stupna, hudebník ? Co tito a co ostatní, po jejichž náhrobcích šlapeme, by odpověděli ? - Jistě by řekli: Marnost nad marnost, všechno je marnost. Nic neplatí učenost, umění, nic nespasí rod ani krása, nic neplatí hojnost zlata. Zanikly věci hmotné jako taje led na slunci. Padly do hlubiny jako kamení*" ...

JUDr. Milan Trlica,
advokát

Horní náměstí 3
75501 Vsetín

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)